ΑΣΑΦΕΙΑ (Β)

I. Η θεωρία υπερτιμήσεων (supervaluationism) είναι ίσως η πιο δημοφιλής θεωρία για την ασάφεια. Ένας από τους εισηγητές της, τη δεκαετία του 70, ήταν ο K. Fine. Η θεωρία αυτή αναγνωρίζει πως, από τις αποφάνσεις που περιέχουν ασαφείς λέξεις, μερικές είναι αληθείς, μερικές ψευδείς, και μερικές δεν είναι ούτε το ένα ούτε το άλλο.

Μια *αποσαφήνιση* (sharpening) π.χ. του κατηγορήματος «παιδί» είναι η απόδοση σε αυτό, ως έκτασής του, ενός συνόλου σ ανθρώπων τέτοιου που: (i) περιέχει όλους αυτούς που ξεκάθαρα είναι παιδιά· (ii) δεν περιέχει κανέναν που ξεκάθαρα δεν είναι παιδί· και (iii) αν το σ περιέχει τον χ μα δεν περιέχει τον ψ, όπου οι χ και ψ είναι οριακές περιπτώσεις για το «παιδί», τότε ο χ βρίσκεται πιο κοντά από τον ψ στο να είναι ξεκάθαρα παιδί. Μια *αποτίμηση* (valuation) για μια γλώσσα είναι σύνολο αποσαφηνίσεων: για κάθε ασαφές κατηγόρημα της γλώσσας, η αποτίμηση περιέχει μία αποσαφήνισή του· και οι αποσαφηνίσεις μέσα στην ίδια αποτίμηση είναι συμβατές μεταξύ τους. Π.χ. δεν συμβαίνει, μέσα στην ίδια αποτίμηση, ένα πρόσωπο θηλυκού γένους να εντάσσεται στην έκταση του «παιδί», αλλά να αποκλείεται από την έκταση του «κορίτσι». Κάθε αποτίμηση είναι ένας τρόπος να καταλάβουμε τα κατηγορήματα της γλώσσας, αλλά είναι τρόπος που αποκλίνει από το πραγματικό τους νόημα, γιατί επιβάλλει σαφήνεια εκεί που στην πραγματικότητα δεν υπάρχει. (Αγνοώ φαινόμενα ασάφειας σε λέξεις που δεν είναι κατηγορήματα.)

Άμα εστιάσουμε την προσοχή μας σε οποιαδήποτε αποτίμηση, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τους κλασικούς σημασιολογικούς κανόνες για να βρούμε αν διάφορες αποφάνσεις είναι αληθείς γι' αυτή την αποτίμηση ή ψευδείς γι' αυτή την αποτίμηση. Μια κατηγόρηση, π.χ. «Ο Α είναι παιδί», είναι αληθής για την αποτίμηση ή ψευδής για την αποτίμηση ανάλογα με το αν η αποτίμηση εντάσσει ή δεν εντάσσει τον Α στην έκταση του κατηγορήματος «παιδί». Στην περίπτωση σύνθετων αποφάνσεων που έχουν συντεθεί με χρήση του «δεν», του «και», του «ή» κλπ., χρησιμοποιούμε τους κλασικούς πίνακες αλήθειας για να βρούμε αν οι αποφάνσεις είναι αληθείς για την αποτίμηση ή ψευδείς για την αποτίμηση. Οι αποφάνσεις που έχουν τη μορφή καθολικής ποσόδειξης ή υπαρκτικής ποσόδειξης αντιμετωπίζονται, ως συνήθως, σαν συζεύξεις ή διαζεύξεις αντίστοιχα. (Π.χ. η «Υπάρχει φοιτητής που είναι φαλακρός» είναι αληθής για την αποτίμηση ή ψευδής για την αποτίμηση ανάλογα με το τι είναι η «Ο Γιώργος είναι φαλακρός, ή ο Γιάννης είναι φαλακρός, ή … ».) Έτσι, κάθε απόφανση είναι είτε αληθής για την αποτίμηση είτε ψευδής για την αποτίμηση. (Αγνοώ σύνθετες αποφάνσεις που έχουν συντεθεί με τρόπους άλλους από αυτούς που μόλις είδαμε, π.χ. με χρήση τροπικών τελεστών.)

Η κεντρική ιδέα της θεωρίας υπερτιμήσεων είναι πως μια απόφανση είναι αληθής (δηλ. αληθής κατά το πραγματικό της νόημα) εάνν είναι αληθής για όλες τις αποτιμήσεις· ψευδής εάνν είναι ψευδής για όλες τις αποτιμήσεις· και ούτε αληθής ούτε ψευδής εάνν είναι αληθής για μερικές αποτιμήσεις και ψευδής για μερικές άλλες. Όσοι ακολουθούν τη θεωρία υιοθετούν συνήθως τον καθιερωμένο φιλοσοφικό ορισμό της εγκυρότητας: ένα επιχείρημα είναι έγκυρο εάνν δεν θα μπορούσαν να είναι οι προκείμενες αληθείς (δηλ. αληθείς κατά το πραγματικό τους νόημα) χωρίς να είναι και το συμπέρασμα αληθές.

Σύμφωνα με τη θεωρία υπερτιμήσεων, μερικές από τις υποθετικές προκείμενες στο σωρείτη (κάπου στη μέση) δεν είναι ούτε αληθείς ούτε ψευδείς. Γι' αυτό ο συλλογισμός δεν είναι ορθός. Π.χ. η πρόταση «Αν 242 κόκκοι άμμου δεν αποτελούν σωρό, ούτε 243 αποτελούν» είναι ψευδής για την αποτίμηση που εντάσσει το 243, αλλά όχι το 242, στην έκταση του κατηγορήματος «αριθμός κόκκων άμμου που αποτελούν σωρό»· και είναι αληθής για όλες τις άλλες αποτιμήσεις.

II. Η θεωρία υπερτιμήσεων δέχεται την κλασική λογική, αλλά εν πολλοίς απορρίπτει την κλασική σημασιολογία, όσον αφορά τις ασαφείς έννοιες. Τι είναι αυτή η διάκριση; Την κλασική λογική την αποτελούν αφ' ενός οι τύποι που συνιστούν αξιώματα ή θεωρήματα σε αυτό που καλούμε «κλασικό λογισμό των κατηγορημάτων» κι αφ' ετέρου οι μορφές συλλογισμού τις οποίες εγκρίνει ο λογισμός αυτός. Π.χ. η θεωρία υπερτιμήσεων δέχεται το νόμο του αποκλειόμενου μέσου, p ή όχι-p, υποστηρίζοντας ότι κάθε απόφανση της μορφής «p ή όχι-p» είναι αληθής. Αν, για παράδειγμα, ο Χ είναι οριακή περίπτωση για το «φαλακρός», η πρόταση «Ο Χ είναι φαλακρός» βγαίνει αληθής για μερικές αποτιμήσεις και ψευδής για άλλες. Το ίδιο και η πρόταση «Ο Χ δεν είναι φαλακρός». Όμως η διάζευξη «Ο Χ είναι φαλακρός ή ο Χ δεν είναι φαλακρός» βγαίνει αληθής για όλες τις αποτιμήσεις. Από την άλλη πλευρά, η κλασική σημασιολογία αποτελείται από αρχές περί αλήθειας και ψεύδους οι οποίες δεν συνιστούν μέρος της κλασικής λογικής, αλλά συνήθως τη συνοδεύουν. Π.χ. η θεωρία υπερτιμήσεων αρνείται την αρχή της δισθένειας (principle of bivalence), ότι δηλ. κάθε απόφανση είναι αληθής ή ψευδής. Επίσης αρνείται ότι, για κάθε απόφανση **Σ**, είτε η **Σ** είναι αληθής είτε η όχι-**Σ** είναι αληθής. Επίσης αρνείται ότι, για όλες τις αποφάνσεις **Α** και **Β**, αν η διάζευξη «**Α** ή **Β**» είναι αληθής τότε (η **Α** είναι αληθής) ή (η **Β** είναι αληθής).

Κατά τη θεωρία υπερτιμήσεων, δεν μπορούμε να υπολογίσουμε την αληθοτιμή μιας σύνθετης απόφανσης (τη σκέτη αληθοτιμή, δηλ. αν είναι αληθής, ψευδής, ή ούτε το ένα ούτε το άλλο, όχι την αληθοτιμή για μια αποτίμηση) από τις αληθοτιμές (τις σκέτες αληθοτιμές) των συστατικών της αποφάνσεων. Π.χ. γίνεται η **Α** να έχει την ίδια τιμή με τη **Γ**, και η **Β** να έχει την ίδια τιμή με τη **Δ**, αλλά η $\mathbf{A} \supset \mathbf{B}$ να έχει άλλη τιμή από τη $\mathbf{\Gamma} \supset \mathbf{\Delta}$. Κυρίως χάρη σε αυτό της το γνώρισμα, η θεωρία αποφεύγει πολλά από τα προβλήματα που είδαμε σε άλλες θεωρίες: (i) Αναγνωρίζει ότι όλες οι αντιστροφές των υποθετικών προκειμένων του σωρείτη είναι αληθείς. (ii) Βγάζει όλες τις ταυτολογίες της μορφής $\mathbf{A} \supset \mathbf{A}$ αληθείς και όλες τις αντιφάσεις της μορφής $\mathbf{A} \wedge \neg\mathbf{A}$ ψευδείς. (iii) Δέχεται πως όλα τα επιχειρήματα που έχουν τη μορφή του modus ponens είναι έγκυρα. (iv) Διακρίνει ανάμεσα στην πρόταση «Η Εύα είναι κορίτσι εάνν η Εύα είναι παιδί» (που τη βγάζει αληθή) και την πρόταση «Η Εύα είναι κορίτσι εάνν η Εύα δεν είναι παιδί» (που τη βγάζει ψευδή).

Μερικές φορές λέγεται πως η ασάφεια ανώτερης τάξης αποτελεί πρόβλημα για τη θεωρία υπερτιμήσεων. Νομίζω όμως ότι αποτελεί πρόβλημα μόνο για όσους υποστηρικτές της θεωρίας πιστεύουν πως μελετούν την ασάφεια χρησιμοποιώντας σαφείς έννοιες. Ας πούμε ότι το Χ είναι οριακή περίπτωση για το «ξεκάθαρα κόκκινος». Τότε το σύνολο σ των αντικειμένων που είναι πιο κόκκινα από το Χ συνιστά οριακή περίπτωση για το κατηγόρημα «σύνολο που περιέχει όλα τα πράγματα που ξεκάθαρα είναι κόκκινα»: αν το Χ δεν είναι ξεκάθαρα κόκκινο, το σ ικανοποιεί το κατηγόρημα αυτό· αν το Χ είναι ξεκάθαρα κόκκινο, το σ δεν ικανοποιεί το κατηγόρημα (γιατί δεν περιέχει το Χ). Αφού το σ συνιστά οριακή περίπτωση για το εν λόγω κατηγόρημα, η απόδοση του σ, ως έκτασης, στο «κόκκινος» συνιστά οριακή περίπτωση για το κατηγόρημα «αποσαφήνιση». Έτσι, η ασάφεια ανώτερης τάξης δείχνει ότι ο όρος «αποσαφήνιση» κι επομένως και οι όροι «αποτίμηση», «αληθής για όλες τις αποτιμήσεις» κλπ. είναι ασαφείς. Ωστόσο η χρήση ασαφών εννοιών δεν αποτελεί πρόβλημα για τη θεωρία υπερτιμήσεων όπως αποτελούσε για τη θεωρία των βαθμών αλήθειας. Η χρήση αυτή δείχνει πως η θεωρία οφείλει να ακολουθεί τη λογική που εισηγείται για τις ασαφείς έννοιες. Η θεωρία των βαθμών αλήθειας εισήγε μια μη κλασική λογική για τις ασαφείς έννοιες, αλλά ακολουθούσε την κλασική λογική κατά τη μελέτη αυτών των εννοιών. Όμως η θεωρία υπερτιμήσεων δέχεται ότι και οι ασαφείς έννοιες διέπονται από την κλασική λογική. Άρα δεν είναι προβληματικό το ότι ακολουθεί τη λογική αυτή.

III. Προβλήματα για τη θεωρία υπερτιμήσεων:

(α) Βγάζει αληθή π.χ. την πρόταση

(1) Υπάρχει ακέραιος αριθμός j τέτοιος που όσοι έχουν ύψος j χιλιοστά δεν είναι ψηλοί αλλά όσοι έχουν ύψος j + 1 χιλιοστά είναι ψηλοί.

Γιατί η (1) βγαίνει αληθής για κάθε αποτίμηση; Γιατί κάθε αποτίμηση αποδίδει ένα σύνολο αριθμών στο κατηγόρημα «ακέραιος χ τέτοιος που όσοι έχουν ύψος χ χιλιοστά είναι ψηλοί», και θα υπάρχει κάποιος αριθμός που θα είναι ο μεγαλύτερος ακέραιος πριν από εκείνους που ανήκουν στο σύνολο. Το πρόβλημα εδώ είναι διττό. Αφ' ενός, διαισθητικά η (1) δεν είναι αληθής. Αφ' ετέρου, η θεωρία υπερτιμήσεων είναι μια από τις θεωρίες που αρνούνται ότι το «ψηλός» θέτει συγκεκριμένο όριο˙ η άρνηση αυτή δεν ταιριάζει με την αποδοχή της (1) ως αληθούς.

Όσοι ακολουθούν τη θεωρία μπορούν να απαντήσουν ότι δεν είναι αληθής η πρόταση

(2) Υπάρχει ακέραιος αριθμός j τέτοιος που όσοι έχουν ύψος j χιλιοστά είναι ξεκάθαρα μη ψηλοί αλλά όσοι έχουν ύψος j + 1 χιλιοστά είναι ξεκάθαρα ψηλοί.

Μπορούν να ισχυριστούν ότι το γεγονός αυτό — πως δεν είναι αληθής η (2) — και γεννά τις διαισθήσεις μας σχετικά με την (1) και είναι αυτό που εννοούν όταν υποστηρίζουν ότι το «ψηλός» δεν θέτει συγκεκριμένο όριο. Η θεωρία υπερτιμήσεων μπορεί να αντιμετωπίσει το «ξεκάθαρα» ως τελεστή επί κατηγορημάτων: παίρνει κατηγόρημα και δίνει σύνθετο κατηγόρημα. Σε κάθε αποτίμηση, η έκταση π.χ. του «ξεκάθαρα ψηλός» θα είναι υποσύνολο της έκτασης του «ψηλός» (αλλιώς δεν θα είναι συμβατές οι δυο αποσαφηνίσεις). Η (2) βγαίνει ψευδής για κάποιες αποτιμήσεις γιατί, σε κάποιες αποτιμήσεις, μερικοί ακέραιοι (τουλάχιστον ένας) μένουν έξω και από την έκταση του κατηγορήματος «ακέραιος χ τέτοιος που όσοι έχουν ύψος χ χιλιοστά είναι ξεκάθαρα μη ψηλοί» και από την έκταση του «ακέραιος χ τέτοιος που όσοι έχουν ύψος χ χιλιοστά είναι ξεκάθαρα ψηλοί». (Πιθανότατα, αυτό συμβαίνει όχι μόνο σε κάποιες αποτιμήσεις, αλλά σε όλες.)

Εναλλακτικά, όσοι ακολουθούν τη θεωρία υπερτιμήσεων μπορούν να απαντήσουν ότι δεν υπάρχει αριθμός που να ικανοποιεί το σύνθετο κατηγόρημα «ακέραιος αριθμός j τέτοιος που όσοι έχουν ύψος j χιλιοστά δεν είναι ψηλοί αλλά όσοι έχουν ύψος j + 1 χιλιοστά είναι ψηλοί». Μπορούν να ισχυριστούν ότι το γεγονός αυτό και γεννά τις διαισθήσεις μας σχετικά με την (1) και είναι αυτό που εννοούν όταν υποστηρίζουν ότι το «ψηλός» δεν θέτει συγκεκριμένο όριο. Αντιμετωπίζουν την ικανοποίηση όπως την αλήθεια: ένα αντικείμενο ικανοποιεί ένα ασαφές κατηγόρημα (το ικανοποιεί σκέτα) εάνν το ικανοποιεί για κάθε αποτίμηση. Κάθε αποτίμηση εντάσσει έναν αριθμό στην έκταση του κατηγορήματος «ακέραιος αριθμός j τέτοιος που όσοι έχουν ύψος j χιλιοστά δεν είναι ψηλοί αλλά όσοι έχουν ύψος j + 1 χιλιοστά είναι ψηλοί». Αλλά δεν υπάρχει αριθμός που να τον εντάσσουν σε αυτή την έκταση όλες οι αποτιμήσεις. Γι' αυτό κανείς αριθμός δεν ικανοποιεί το σύνθετο κατηγόρημα για όλες τις αποτιμήσεις.

(β) Το πρόβλημα αυτό το ανέπτυξε ο T. Williamson. Όπως όλες οι θεωρίες που υποστηρίζουν ότι μερικές αποφάνσεις δεν είναι ούτε αληθείς ούτε ψευδείς, η θεωρία υπερτιμήσεων αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα που απορρέει από το απεισαγωγικό σχήμα για την αλήθεια (η απόφανση «p» είναι αληθής εάνν p). Ας πάρουμε μιαν απόφανση που κατά τη θεωρία υπερτιμήσεων δεν είναι ούτε αληθής ούτε ψευδής, π.χ. «Ο Γιάννης είναι φαλακρός», όπου ο Γιάννης είναι οριακή περίπτωση. Μπορούμε να συναγάγουμε αντίφαση ως εξής:

¬(η απόφανση «Ο Γιάννης είναι φαλακρός» είναι αληθής) και ¬(η απόφανση «Ο Γιάννης είναι φαλακρός» είναι ψευδής). Όμως «Ο Γιάννης είναι φαλακρός» είναι ψευδής εάνν «¬(ο Γιάννης είναι φαλακρός)» είναι αληθής. Άρα ¬(η απόφανση «Ο Γιάννης είναι φαλακρός» είναι αληθής) και ¬(η απόφανση «¬(ο Γιάννης είναι φαλακρός)» είναι αληθής). Αλλά, από το απεισαγωγικό σχήμα, η απόφανση «Ο Γιάννης είναι φαλακρός» είναι αληθής εάνν ο Γιάννης είναι φαλακρός· και η απόφανση «¬(ο Γιάννης είναι φαλακρός)» είναι αληθής εάνν ¬(ο Γιάννης είναι φαλακρός). Συνεπώς, ¬(ο Γιάννης είναι φαλακρός) και ¬¬(ο Γιάννης είναι φαλακρός).

Αν εξαιρέσουμε το ότι «Ο Γιάννης είναι φαλακρός» είναι αληθής εάνν ο Γιάννης είναι φαλακρός, καθώς και το ότι «¬(ο Γιάννης είναι φαλακρός)» είναι αληθής εάνν ¬(ο Γιάννης είναι φαλακρός), η θεωρία υπερτιμήσεων εγκρίνει όλες τις άλλες προκείμενες και όλα τα βήματα στο επιχείρημα της προηγούμενης παραγράφου. (Ο συλλογιστικός κανόνας που χρησιμοποιείται σε όλα τα βήματα είναι ο κανόνας της αντικατάστασης των ισοδυνάμων.) Έτσι, η θεωρία αναγκάζεται να αρνηθεί τον απεισαγωγικό χαρακτήρα της αλήθειας. Ο Williamson επιχειρηματολογεί ότι, αφού η απόφανση «Ο Γιάννης είναι φαλακρός» σημαίνει ότι ο Γιάννης είναι φαλακρός, πρέπει να είναι και αληθής εάνν ο Γιάννης είναι φαλακρός — το ίδιο μπορούμε να πούμε και για την άρνηση «¬(ο Γιάννης είναι φαλακρός)».

IV. Όσοι ακολουθούν τη γνωσιακή θεωρία για την ασάφεια χρησιμοποιούν μια μορφή του σωρειτικού συλλογισμού ως απαγωγή σε άτοπο. Συγκεκριμένα, έτσι χρησιμοποιούν τον εξής συλλογισμό:

> 1 κόκκος άμμου δεν αποτελεί σωρό.
> Για κάθε (φυσικό) αριθμό j, αν j κόκκοι άμμου δεν αποτελούν σωρό, ούτε j + 1 αποτελούν σωρό.
> ---
> Άρα, 10.000 κόκκοι άμμου δεν αποτελούν σωρό.

Επιχειρηματολογούν ότι, αφού 10.000 κόκκοι άμμου αποτελούν σωρό, δεν ισχύει πως, για κάθε (φυσικό) αριθμό j, αν j κόκκοι άμμου δεν αποτελούν σωρό, ούτε j + 1 αποτελούν σωρό. Άρα, υπάρχει αριθμός j τέτοιος που j κόκκοι άμμου δεν αποτελούν σωρό αλλά j + 1 αποτελούν. Παρόμοια υποστηρίζουν την (1). Συμπεραίνουν ότι οι ασαφείς λέξεις θέτουν συγκεκριμένα όρια, οπότε η ασάφεια είναι θέμα άγνοιας. Δεν ξέρουμε, και δεν μπορούμε να ξέρουμε, πού βρίσκονται τα όρια. Μια οριακή περίπτωση είναι μια περίπτωση για την οποία δεν μπορούμε να ξέρουμε από ποια πλευρά του ορίου βρίσκεται. Ο γνωστότερος ίσως εκπρόσωπος της γνωσιακής θεωρίας είναι ο T. Williamson.

Η γνωσιακή θεωρία κρατά και την κλασική λογική και την κλασική σημασιολογία. Αυτό είναι νομίζω προτέρημα. Γιατί οι αρχές της κλασικής λογικής και της κλασικής σημασιολογίας φαίνονται σε πολλούς ανθρώπους προφανείς. Επιπλέον, είναι προτιμότερο από πραγματιστική άποψη να τις κρατήσουμε, γιατί έτσι γλιτώνουμε από διάφορες περιπλοκές.

Η γνωσιακή θεωρία οφείλει να εξηγήσει γιατί δεν μπορούμε να ξέρουμε πού βρίσκεται το όριο. Π.χ. αν ο Γιώργος είναι ψηλός, αλλά είναι και οριακή περίπτωση για το «ψηλός», γιατί δεν μπορούμε να ξέρουμε πως είναι ψηλός; Να μια εξήγηση που δίνει ο Williamson:

Η γνώση που εμπλέκει ασαφείς έννοιες διέπεται από μιαν αρχή περιθωρίου λάθους: αν το ύψος του χ είναι παρόμοιο με το ύψος του ψ και γνωρίζουμε ότι ο χ είναι ψηλός, τότε ο ψ είναι ψηλός. Έτσι, αφού ο Γιώργος βρίσκεται πολύ κοντά στο όριο που θέτει το «ψηλός», δεν μπορούμε να γνωρίσουμε ότι είναι ψηλός. Γιατί το ύψος του είναι παρόμοιο με αυτό κάποιων που δεν είναι ψηλοί, οπότε η αρχή του περιθωρίου λάθους εμποδίζει να γνωρίσουμε ότι είναι ψηλός. Για ποιο λόγο όμως να ισχύει αυτή η αρχή στην περίπτωση π.χ. του «ψηλός»; Ο λόγος είναι ο εξής. Η γλωσσική σημασία του κατηγορήματος «ψηλός», άρα και το όριο που αυτό θέτει, καθορίζονται κυρίως από τις προδιαθέσεις (dispositions) των ομιλητών, δηλ. το βαθμό στον οποίο είναι διατεθειμένοι να εφαρμόσουν το κατηγόρημα, ή να το αρνηθούν, υπό διάφορες συνθήκες. Δεν παίζουν ρόλο μόνο οι προδιαθέσεις ενός ομιλητή, αλλά όλων, και δεν παίζουν ρόλο μόνο οι προδιαθέσεις που υφίστανται σήμερα, αλλά και αυτές σε κάποιο βάθος χρόνου· αλλά και στην περίπτωση του κάθε ομιλητή χωριστά, οι σημερινές του προδιαθέσεις που παίζουν ρόλο είναι περίπλοκες, γιατί αφορούν το κατά πόσο θα ήταν πρόθυμος να θεωρήσει κάποιον ψηλό σε διαφόρων ειδών περιστάσεις. Αν το όλο σύστημα των προδιαθέσεων των ομιλητών ήταν έστω και λίγο διαφορετικό, το όριο που θέτει το «ψηλός» θα βρισκόταν σε λίγο διαφορετική θέση. Ας υποθέσουμε λοιπόν πως λέω ή σκέπτομαι «Ο Χ είναι ψηλός» και ο Χ είναι όντως ψηλός, αλλά έχει ύψος παρόμοιο με αυτό κάποιων που δεν είναι ψηλοί. Τότε ο λόγος ή η σκέψη μου είναι αληθής, αλλά εύκολα θα μπορούσε να ήταν ψευδής. Γιατί εύκολα θα μπορούσε το όριο να βρισκόταν σε λίγο διαφορετική θέση κι έτσι ο Χ, έχοντας το ίδιο ύψος που έχει και στην πραγματικότητα, να ήταν από την άλλη πλευρά. Άρα, ο λόγος ή η σκέψη μου είναι αληθής από τύχη· δεν προέκυψε από κάποια διαδικασία ή μηχανισμό που αξιόπιστα οδηγεί σε αλήθειες. Γι’ αυτό, δεν λογίζεται ως έκφραση γνώσης. Δεν γίνεται να πω ή να σκεφτώ «Ο Χ είναι ψηλός» και να εκφράζω με αυτό τον τρόπο γνώση.

Αυτή η εξήγηση προϋποθέτει μιαν αρχή που είναι γενικά δεκτή στη σύγχρονη γνωσιολογία: αν κάποιος πιστεύει κάτι, και η πεποίθησή του αυτή είναι αληθής, αλλά έχει πέσει σε αλήθεια κατά τύχη (δηλ. είναι θέμα τύχης ή σύμπτωσης ότι σχημάτισε αυτή την αληθή πεποίθηση και δεν σχημάτισε στη θέση της κάποια ψευδή), τότε δεν έχει γνώση αυτού που πιστεύει.

Η γνωσιακή θεωρία βρίσκεται στους αντίποδες της επαληθευσιοκρατίας (verificationism) για τη γλώσσα. Γιατί κατά την επαληθευσιοκρατία καμιά πρόταση δεν έχει συνθήκες αλήθειας τέτοιες που να είναι αδύνατο να γνωρίσουμε αν οι συνθήκες αυτές ικανοποιούνται ή όχι στην πραγματικότητα.

Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν ισχυρές διαισθήσεις εναντίον της γνωσιακής θεωρίας.

Και υπάρχουν προβλήματα για τη θεωρία στη φιλοσοφία της γλώσσας: Ισχύει πράγματι ότι η χρήση ενός ασαφούς κατηγορήματος την οποία κάνουν οι ομιλητές, μαζί με τις σχετικές προδιαθέσεις τους και άλλες νοητικές καταστάσεις, καθορίζουν ένα συγκεκριμένο όριο ανάμεσα στα πράγματα που ικανοποιούν το κατηγόρημα και σε αυτά που δεν το ικανοποιούν; Αν σε κάποια περίπτωση δεν καθόριζαν τέτοιο όριο, θα ήταν και πάλι θέμα άγνοιας η αδυναμία των ομιλητών να επισημάνουν ένα όριο;